

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษา.....	5
1.5 นิยามศัพท์.....	6
1.6 องค์ประกอบวิทยานิพนธ์.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวความคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน.....	9
2.1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับ Vertical integration.....	10
2.1.2 สาเหตุที่นำการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันมาใช้ในธุรกิจการเกษตร.....	13
2.1.3 ผลประโยชน์โดยทั่วไปของการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน.....	13
2.1.4 ผลเสียโดยทั่วไปของการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน.....	14
2.1.5 การเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันในประเทศไทย.....	14
2.2 แนวความคิดและทางเลือกของวิธีการนำความเสี่ยงเข้ามาไว้ในแบบจำลอง... ..	18
2.2.1 ทฤษฎีความพอใจที่คาดหวัง หรือหลักเบอร์นูลี.....	19
2.2.2 กฎเกี่ยวกับความปลอดภัยไว้ก่อน.....	24
บทที่ 3 สภาพทั่วไป และการผลิตของเกษตรกร.....	26
3.1 สภาพทั่วไป.....	26
3.1.1 สภาพภูมิศาสตร์และอาณาเขต.....	26
3.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.3 ดินและสมรรถนะดิน.....	26
3.1.4 พื้นที่และการใช้ที่ดิน.....	27
3.1.5 แหล่งน้ำและการชลประทาน.....	27
3.2 สภาพการผลิตทางการเกษตร.....	29
3.2.1 ลักษณะทั่วไปของ เกษตรกรที่ทำการศึกษ.....	29
3.2.2 การถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน.....	29
3.2.3 ลักษณะการปลูกพืชโดยทั่วไปของ เกษตรกร.....	32
3.2.4 ลักษณะการผลิตและการตลาดของพืชหลักที่ศึกษา.....	37
บทที่ 4 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	54
4.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	54
4.2 รายละเอียดของแบบจำลองและค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา.....	55
4.2.1 รูปแบบของแบบจำลอง.....	55
4.2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในแบบจำลอง.....	55
4.2.3 กิจกรรมในแบบจำลอง.....	56
4.2.4 ค่าสัมประสิทธิ์การใช้ปัจจัยการผลิต.....	57
4.2.5 อุปทานของปัจจัยการผลิต.....	58
4.2.6 ต้นทุนและรายได้สุทธิขั้นต้น.....	64
4.2.7 ความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมของรายได้สุทธิขั้นต้น.....	64
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	69
5.1 แผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ.....	69
5.1.1 แผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ย ที่ได้จากการศึกษาสำรวจ.....	69
5.1.2 แผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรโดยเฉลี่ย ของเกษตรกรทั้งหมดที่ทำการศึกษา.....	72
5.1.3 แผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด ให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเพาะปลูก.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 การเพาะปลูกแบบมีสัญญาผูกพันเปรียบเทียบกับแบบไม่มีสัญญาผูกพัน.....	97
5.3 การศึกษาเปรียบเทียบแผนงานฟาร์มโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรปฏิบัติจริง กับแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพ.....	101
5.4 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพัน มาใช้ในการปลูกมันฝรั่ง และมะเขือเทศ.....	107
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	110
6.1 สรุป.....	110
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	113
6.3 ข้อจำกัดของการศึกษา และแนวทางการศึกษาต่อไป.....	115
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	120
ประวัติผู้เขียน.....	127

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 มูลค่าสินค้าส่งออกภาคเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศไทย พ.ศ. 2529-2533.....	2
3.1 พื้นที่และการใช้ที่ดิน ในอำเภอสันทราย.....	28
3.2 ลักษณะทั่วไปของ เกษตรกรที่ทำการศึกษ.....	30
3.3 ลักษณะการถือครองและการเช่าที่ดินของ เกษตรกรที่ทำการศึกษ.....	33
3.4 พื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือน โดยจำแนกตามฤดูกาลผลิต.....	34
3.5 จำนวนและร้อยละของการใช้ที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกร.....	35
3.6 ต้นทุน การใช้แรงงาน และผลตอบแทนในการปลูกพืชเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร ผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	42
3.7 ต้นทุน การใช้แรงงาน และผลตอบแทนในการปลูกพืชเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร ผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	46
3.8 ต้นทุน การใช้แรงงาน และผลตอบแทนในการปลูกพืชเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร ผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	50
3.9 ต้นทุน การใช้แรงงาน และผลตอบแทนในการปลูกพืชเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกร ผู้ปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	53
4.1 กิจกรรมการเพาะปลูกพืชในฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34 จำแนกตามรูปแบบการเพาะปลูกของเกษตรกรในอำเภอสันทราย.....	57
4.2 ปริมาณที่ดินและแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา ผูกพัน ในฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	60
4.3 ปริมาณที่ดินและแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบ ไม่มีสัญญา ผูกพัน ในฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	61
4.4 ปริมาณที่ดินและแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญา ผูกพัน ในฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	62
4.5 ปริมาณที่ดินและแรงงานเฉลี่ยต่อครัวเรือน ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ แบบไม่มีสัญญาผูกพัน ในฤดูกาลผลิตที่ 2 ปีการผลิต 2533/34.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

4.6	รายได้สุทธิขั้นต่ำต่อไร่ในกิจกรรมการปลูกพืชต่าง ๆ ของเกษตรกร ผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ตั้งแต่ปีการผลิต 2530/31 ถึง 2533/34.....	65
4.7	รายได้สุทธิขั้นต่ำต่อไร่ในกิจกรรมการปลูกพืชต่าง ๆ ของเกษตรกร ผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ตั้งแต่ปีการผลิต 2527/28 ถึง 2533/34.....	65
4.8	รายได้สุทธิขั้นต่ำต่อไร่ในกิจกรรมการปลูกพืชต่าง ๆ ของเกษตรกร ผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ตั้งแต่ปีการผลิต 2527/28 ถึง 2533/34.....	66
4.9	รายได้สุทธิขั้นต่ำต่อไร่ในกิจกรรมการปลูกพืชต่าง ๆ ของเกษตรกร ผู้ปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ตั้งแต่ปีการผลิต 2527/28 ถึง 2533/34.....	66
4.10	ค่าความแปรปรวน และค่าความแปรปรวนร่วมของรายได้สุทธิขั้นต่ำ เฉลี่ยต่อไร่ในพืชต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน.....	67
4.11	ค่าความแปรปรวน และค่าความแปรปรวนร่วมของรายได้สุทธิขั้นต่ำ เฉลี่ยต่อไร่ในพืชต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน.....	67
4.12	ค่าความแปรปรวน และค่าความแปรปรวนร่วมของรายได้สุทธิขั้นต่ำ เฉลี่ยต่อไร่ในพืชต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน.....	68
4.13	ค่าความแปรปรวน และค่าความแปรปรวนร่วมของรายได้สุทธิขั้นต่ำ เฉลี่ยต่อไร่ในพืชต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน.....	68
5.1	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาสำรวจ (FPCF).....	77
5.2	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาสำรวจ (FPNCF).....	78
5.3	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาสำรวจ (FTCF).....	79
5.4	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาสำรวจ (FTNCF).....	80
5.5	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากร โดยเฉลี่ยของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งทั้งหมด (MEANPCF).....	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
5.6	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากร โดยเฉลี่ยของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งทั้งหมด (MEANPNCF).....82
5.7	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากร โดยเฉลี่ยของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศทั้งหมด (MEANTCF).....83
5.8	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน ภายใต้ทรัพยากร โดยเฉลี่ยของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศทั้งหมด (MEANTNCF).....84
5.9	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมันฝรั่งแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน (FPCFT).....85
5.10	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน (FPNCF).....86
5.11	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมันมะเขือเทศแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน (FTCF).....87
5.12	ชุดแผนงานฟาร์มที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน (FTNCF).....88
5.13	เปรียบเทียบแผนงานฟาร์ม โดยเฉลี่ยที่ เกษตรกรปฏิบัติ กับแผนงานฟาร์ม ที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน.....102
5.14	เปรียบเทียบแผนงานฟาร์ม โดยเฉลี่ยที่ เกษตรกรปฏิบัติ กับแผนงานฟาร์ม ที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน.....103
5.15	เปรียบเทียบแผนงานฟาร์ม โดยเฉลี่ยที่ เกษตรกรปฏิบัติ กับแผนงานฟาร์ม ที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน.....105
5.16	เปรียบเทียบแผนงานฟาร์ม โดยเฉลี่ยที่ เกษตรกรปฏิบัติ กับแผนงานฟาร์ม ที่มีประสิทธิภาพของ เกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบ ไม่มีสัญญาผูกพัน.....106

สารบัญภาพประกอบ

แผนภูมิ	หน้า
2.1 แผนงานฟาร์ม (E-V) ที่เหมาะสม.....	20
3.1 ช่วงเวลาในการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ของเกษตรกรในอำเภอสันทราย.....	36
5.1 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ย ที่ได้จากการศึกษาสำรวจ.....	89
5.2 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง ภายใต้ทรัพยากรโดยเฉลี่ย ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งทั้งหมด.....	90
5.3 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน	91
5.4 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน.....	92
5.5 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ ภายใต้ทรัพยากรเฉลี่ย ที่ได้จากการศึกษาสำรวจ.....	93
5.6 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศ ภายใต้ทรัพยากร โดยเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศทั้งหมด.....	94
5.7 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน.....	95
5.8 E-V frontier ของเกษตรกรผู้ปลูกมะเขือเทศแบบไม่มีสัญญาผูกพัน ถ้าเข้ามาดำเนินการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพัน.....	96